

Gebitsprothesen bij dementerenden

Casus

Een demente patiënte van 95 jaar, die nog alleen thuis woont, is haar ondergebit kwijt. Zij vertelt dat het stukgevalen is en dat ze het weggegooid heeft. De tandarts is bereid een volledig gebit aan te meten, hoewel haar onderkaak weinig houvast biedt. Er is geen garantie dat de patiënte aan een nieuwe gebitsprothese zal wennen. In overleg met de mantelzorger wordt besloten geen nieuwe prothese te maken.

Het eten lijkt aanvankelijk redelijk te gaan, maar na enkele weken blijkt dat zij afvalt en minder goed eet. Haar conditie gaat achteruit. Na een opname in het ziekenhuis in verband met een longontsteking kan zij niet meer naar huis. Ze wordt opgenomen op de PG-afdeling van een verpleeghuis. Het eten van vast voedsel gaat steeds moeilijker. Zij krijgt aangepaste voeding met aanvullende drinkvoeding. Zij heeft nu regelmatig ook het bovengebitt niet in. Niet duidelijk is of dit komt doordat de verzorging het vergeet of omdat zij weigert het in te doen. Als de mantelzorger het bovengebitt in doet, protesteert zij nooit. Zelf lukt het haar echter niet om het bovengebitt in te doen.

OVERWEGINGEN

Bij kwetsbare ouderen moet meer rekening worden gehouden met de belasting versus belastbaarheid en met alle betrokkenen in hun omgeving bij het aanmeten van een nieuwe gebitsprothese.¹ Er is geen plaats voor een standaardbehandeling. Tijdens een behandeling moeten de technische mogelijkheden van de gebitsprothese volledig benut worden voor zover de belastbaarheid van de patiënt dit toelaat. Belangrijk is uit te vinden wie een probleem heeft: de omgeving of de patiënt. Het aanpassingsvermogen van ouderen wordt negatief beïnvloed door verminderde somatische, psychische en sociale conditie.^{2,3}

Het is aangetoond dat de mondverzorging van ouderen in de Nederlandse verpleeghuizen vaak slecht is.⁴ Bij toenemende zorgzwaarte wordt het steeds moeilijker passende mondverzorging te verlenen. Dit was de aanleiding om in 2007 de richtlijn Mondzorg voor zorgafhankelijke cliënten in verpleeghuizen te ontwikkelen.^{4,5} Mondzorg dient onderdeel te zijn van de dagelijkse zorg in verpleeghuizen en moet worden opgenomen in

het zorgbehandelplan van de kwetsbare oudere. De evidence is echter zwak. Niet het gebrek aan tijd van de verzorgende, maar het ontbreken van deskundigheid en vaardigheden bij de verpleegkundigen en verzorgenden blijkt een probleem te zijn bij goede mondverzorging.

De ervaring van tandartsen is dat als een patiënt de gebitsprothese een dag niet in heeft, hij weer een paar dagen aan de prothese moet wennen. Daarom wordt wel geadviseerd de prothese dag en nacht in te houden. Bij dementerende ouderen is dit echter niet aan te bevelen.

De keuze om geen nieuwe gebitsprothese aan te laten meten past bij de terughoudendheid die in de literatuur geadviseerd wordt.⁶ Het aanpassen van de oude prothese heeft de voorkeur. Het is belangrijk de mond en de gebitsprothese op de juiste manier te verzorgen.

Om problemen bij het dragen te voorkomen is het noodzakelijk dat de kwetsbare oudere de gebitsprothese elke dag draagt en daarbij door de verzorging geholpen wordt. Aanvullend onderzoek naar de gevolgen van tandeloosheid en gebitsprothesen is wenselijk, met specifieke aandacht voor zorgafhankelijke ouderen met multimorbiditeit, die verblijven in instellingen of thuis. ■

LITERATUUR

- 1 De Vries D, Zuidgeest TGM, De Baat C. Zorgverlening aan kwetsbare ouderen met volledige gebitsprothese. Geen plaats voor standaardbehandelingen. Ned Tijdschr Tandheelkd 2011;118:622-9.
- 2 De Baat C, et al. Het aanpassingsvermogen van ouderen aan een nieuwe (of verbeterde) gebitsprothese. Het gebruik van de BOP1-subschaal. Ned Tijdschr Tandheelkd 1992;99:32-4.
- 3 Gobbens RJJ, Van Assen MALM, Luijkx KG, Wijnen-Sponselee MTh, Schols JMGA. The Tilburg frailty Indicator: psychometric properties. J Am Med Dir Assoc 2010;11:344-55.
- 4 Deerenberg-Kessler W, Nieuwlands TCM, Vreeburg EM, Brevé MT, Hazen J, Koel EC, et al. Mondzorg & de rol van verzorgenden en verpleegkundigen. Utrecht: NVVA/Beroepsvereniging van verpleeghuisartsen en sociaal geriaters, 2007.
- 5 Van der Putten GJ, De Visschere L, Vanobbergen J, Schols JMGA, De Baat C. De Richtlijn Mondzorg voor zorgafhankelijke cliënten in verpleeghuizen, 2007: bittere noodzaak! Tijdschr Gerontol Geriatr 2008;23:202-7.
- 6 Mysore AR, Aras MA. Understanding the psychology of geriatric edentulous patients. Gerodontology 2012;29:23-7.